QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

IMĦALLEF

Onor. Abigail Lofaro LL.D., Dip. Stud. Rel.,
Mag. Jur. (Eur. Law)

Illum, 30 ta' Marzu 2023

Rikors Numru: 253/2021/2 AL
Fl-ismijiet:

AB

vs

CB

(Att taz-Zwieġ bin-Numru Progressiv 412/1993)

Il-Qorti:

Rat ir-rikors tal-attriċi A B ta' nhar l-20 ta' Diċembru 2022, li permezz tiegħu ppremettiet:[1]

[1] Fol. 2.

1. *Illi l-kontendenti żżewġu fis-17 ta' April 1993 u min dan iz-zwieg twieldu erbat itfal (ara certifikat taz-zwieg anness mar-rikors guramentat immarkat bhala Dok A);*
2. *Illi mill-imsemmija data taz-zwieg taghhom bdiet tapplika l-komunjoni tal-akkwisti bejn il-partijiet u dan ai termini tal-Artikolu 1316(1) tal-Kodici Civili;*
3. *Illi z-zwieg tal-kontendenti sfaxxa u huma qed jghixu hajja separate minn xulxin tant li huma qasmu d-dar matrimonjali u zviluppawha f'zewg appartamenti fejn entrambi qeghdin jghixu;*
4. *Illi l-partijiet ilhom ghaddejin bil-proceduri ta' separazzjoni sa mit-2018 u ilhom jghixu separatament de facto sa minn Marzu 2020 u l-esponenti tixtieq tibni hajja ghal rasha izda dan ma jistax isehh stante li ghad hemm il-komunjoni tal-akkwisti vigenti bejn il-partijiet;*
5. *Illi tali terminazzjoni tal-istess Komunjoni tal-Akkwisti ghandu jgib beneficcju in kwantu mhux biss jevita li l-ebda parti ma taghmel dejn li tigi attribwita lill-Komunjoni, iżda ukoll tkun tghin sabiex l-esponenti tirriakkwista d-dritt illi taghmel l-atti kolha tal-hajja civili u kummercjali u dan minghajr il-htiega tal-kunsens u/jew approvazzjoni jew l-intervent tal-parti l-ohra;*
6. *Illi l-esponenti titlob il-waqfien tal-konunjoni tal-akkwisti qabel il-gudizzju finali a tenur tal-Artikolu 55(1) tal-Kodiċi Ċivili, b'dan illi m'hu se jinholoq l-ebda pregudizzju mhux proporzjonat ghall-intimat. Illi fil-fatt tali pregudizzju ser jinholoq jekk il-Komunjoni tal-Akkwisti tibqa' ezistenti bejn il-partijiet;*

Ghaldaqstant, in vista tas-suespost, l-esponenti titlob bir-rispett lil din l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1. *Tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti tal-partijiet a tenur tal-Artikolu 55(1) tal-Kodiċi Civili;*

2. *Tawtorizza lill-partijiet sabiex jirregistra fir-Registru Pubbliku ta' Malta l-eventwali sentenza moghtija minn din l-Onorabbli Qorti.*

Salv kull provediment iehor li din l-Onorabbli Qorti jidrilha xieraq u opportun.

Rat id-digriet tal-Qorti datat it-22 ta' Diċembru 2022, fejn ġiet ordnata n-notifika tal-atti lill-konvenuta bil-fakolta' li jwieġeb permezz ta' risposta entro ħamest' (5) ijiem utli minn dakinhar tan-notifika;[2]

Rat ir-risposta tal-konvenut C B tat-13 ta' Frar 2023,[3] fejn ġie eċċepit:

1. *Illi l-esponent gie notifikat (is-Sibt 7 ta' Jannar 2023) b'rikors tal-attrici martu A B data l-20 ta' Diċembru 2022 fejn hi talbet il-wafien tal-komunjoni tal-akkwisti tal-partijiet a tenur tal-Artikolu 55(1) tal-Kodici Civili u li sussegwentament is-sentenza f'dan is-sens tigi registrata fir-Registru Pubbliku ta' Malta;*

2. *Illi l-esponent inghata hamest ijiem utli sabiex jipprezenta r-risposta tieghu;*

3. *Illi l-esponent igib a formali konjizzjoni ta' dina l-Onorabbli Qorti l-fatt illi l-partijiet qabel ma kien gie pprezentat ir-rikors guramentat kienu gja ghamlu xi qsim ta' parti mill-assi tal-komunjoni tal-akkwisti, fosthom xi kontijiet bankarji/investimenti sabiex mart l-esponent ikollha likwidita' sabiex tibnu l-appartament li llum tghix fih u dawn kienu jinvolvu eluf t'Euro;*

4. *Illi ghalkemm l-esponent ma joggezzjonax ghat-talbiet kif dedotti, sabiex ikun prattiku, hu qed igib a formali konjizzjoni ta' dina l-Onorabbli Qorti dak hawn fuq premess sabiex fis-sentenza taghha dwar din it-talba, jkun hemm caveat li l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti qed issir minghajr pregudizzju ghal qsim li kien diga' lahaq sar qabel ma gie pprezentat ir-rikors guramentat u d-drittijiet u/jew obbligazzjonijiet involuti.*

Rat l-atti proċesswali kollha;

---

[2] Fol. 4.
[3] Fol. 5.

Rat illi r-rikors tħalla għal-lum għas-sentenza.[4]

Ikkunsidrat:

KONSIDERAZZJONIJIET:

1. L-Azzjoni Odjerna:

Il-Qorti għandha quddiemha talba min-naħa tal-attriċi A B sabiex pendenti l-kawża bejn il-partijiet tiġi xolta l-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejniethom, hekk kif tallega illi *"l-partijiet ilhom ghaddejjin bil-proceduri ta' separazzjoni sa mit-2018 u ilhom jghixu separatament de facto sa minn Marzu 2020 u l-esponenti tixtieq tibni hajja ghal rasha iżda dan ma jistax isehh stante li għad hemm il-kommunjoni tal-akkwisti viġenti bejn il-partijiet"*.

Min-naħa l-oħra, il-konvenut mhux qiegħed jopponi għal tali talba, salv illi dan isir bla preġudizzju għal qsim ta' parti mill-assi tal-komunjoni li diġa' leħaq sar mill-partijiet qabel ma ġie ppreżentat r-rikors promotur.

2. Prinċipji Legali:

F'dan l-istadju l-Qorti tagħmel referenza għall-Artikolu 55 subinċiż 1 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta li jagħtiha l-fakolta' li f'kull żmien matul is-smiegħ tal-kawża ta' firda personali, tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni tar-residwu taħt amministrazzjoni separata. L-istess Qorti trid neċessarjament tevalwa jekk xi waħda mill-partijiet tkunx ser tbati preġudizzju mhux proporzjonat bil-waqfien tal-komunjoni qabel is-sentenza tal-firda u dan *ai termini* tal-Artikolu 55(4) tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Artikolu 55 tal-Kodiċi Ċivili jipprovdi s-segwenti:

"(1) Il-qorti tista', f'kull żmien matul is-smigħ tal-kawża ta' firda, fuq talba ta' wieħed jew l-oħra mill-miżżewġin, tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata li teżisti bejn il-miżżewġin.

[4] Fol. 6.

(2) L-ordni tal-waqfien tal-komunjoni kif imsemmi fis-subartikolu (1) għandha tingħata b'sentenza li minnha kull parti jkollha l-jedd illi tappella mingħajr ma jkun hemm ebda ħtieġa ta' permess tal-qorti għal dan.

(3) L-ordni ta' waqfien tkun tgħodd bejn il-miżżewġin minn dakinhar tas-sentenza tal-appell jew, jekk ma jsirx appell, minn dakinhar illi jgħaddi ż-żmien imħolli għall-appell, u tibqa' tgħodd ukoll jekk il-kawża ta' firda ma titkompliex.

(4) Qabel tordna l-waqfien tal-komunjoni kif provdut f'dan l-artikolu, il-qorti għandha tqis jekk xi parti tkunx sejra tbati preġudizzju mhux proporzjonat bil-waqfien tal-komunjoni qabel is-sentenza tal-firda.

(5) L-ordni ta' waqfien taħt dan l-artikolu għandha, a spejjeż tal-parti li tkun talbet dak il-waqfien, tkun notifikata lid-Direttur tar-Reġistru Pubbliku u dik l-ordni għandu jkollha effett daqs li kieku l-waqfien talkomunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata sar b'att pubbliku.

(6) Sakemm il-qorti, fid-diskrezzjoni tagħha, fuq it-talba ta' waħda mill-partijiet, ma tkunx ordnat il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata li teżisti bejn ilpartijiet fil-bidu tal-kawża ta' firda, meta tagħti s-sentenza tal-firda, il-qorti għandha tordna li l-komunjoni tal-akkwisti jew il-komunjoni ta' residwu taħt amministrazzjoni separata li jkun hemm bejn il-partijiet tispiċċa mill-jum li fih is-sentenza tkun finali u konkluživa.

(7) Il-qorti tista' iżda, meta fil-fehma tagħha ċ-ċirkostanzi hekk jeħtieġu, tordna li beni li jkunu parti mill-komunjoni ma jinqasmux qabel ma jgħaddi dak iż-żmien wara li tispiċċa l-komunjoni li tista' fl-ordni tistabbilixxi.

(8) Kull ordni mogħti mill-qorti skont is-subartikolu (7), jista', għal raġuni tajba, jinbidel jew ikun revokat mill-qorti."

In sinteżi, l-iskop tal-Artikolu 55 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta jiġi delinejat fis-sentenza fl-ismijiet **Daniela Mizzi vs Duncan Peter Mizzi**,[5] fejn ġie mgħallem illi: *"In tema legali jinghad illi l-Artikolu 55 tal-Kap. 16 li fuqha hija bbazata t-talba attrici, jaghti l-fakolta' lil parti jew ohra li "f'kull zmien matul is-smiegh tal-kawza ta' firda titlob il-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti jew tal-*

[5] Deċiza mill-Qorti tal-Appell nhar it-28 ta' Marzu 2014.

komunjoni tar-residwu taht amministrazzjoni separata li tkun tezisti bejn il-konjugi…….t-talba għall-waqfien m'ghandiex tinghata jekk parti tkun ser issofri "pregudizzju mhux proporzjonat". Inoltre, l-oneru tal-prova ta' dan ir-rekwizit jirrisjedi fuq min qed jallegah, skont il-principju incumbit ei qui dicit non ei qui negat."

Dan kompla jiġi kkonfermat riċentament fis-sentenza fl-ismijiet **Claire Pisani vs Joseph Pisani**,[6] fejn il-Qorti tal-Appell kompliet tirriafferma illi *"dak li trid il-ligi huwa li kull parti pendenti l-proceduri tas-separazzjoni jkollha l-fakolta` li jekk trid tista' titlob il-waqfien tal-komunjoni u li din it-talba m'ghandhiex tintlaqa' biss jekk il-Qorti tara li bil-waqfien tal-komunjoni parti jew ohra tkun ser issofri pregudizzju mhux proporzjonat. Ghalhekk dak li hu sostanzjalment relevanti huwa d-dritt moghti lill-parti biex jaghmel talba simili u li tali talba ma tintlaqax jekk fic-cirkostanzi tal-kaz il-waqfien ser jikkaguna pregudizzju mhux proporzjonat lil parti l-ohra".*

Il-Qorti tagħmel ukoll referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Dorianne Sammut vs Charles Sammut**,[7] fejn kompla jiġi affermat illi: *"Fi kliem iehor il-pregudizzju irid ikun sproporzjonat fis-sens li mhux kull pregudizzju jaghti lok ghal cahda ghat-talba in kwistjoni. Huwa evidenti ukoll li l-ghan tal-legislatur, certament konxju kemm jistghu jitwalu vertenzi simili, kien li tieqaf kemm jista' jkun malajr il-komunjoni tal-akkwisti biex ghall-inqas f'dan l-aspett, il-partijiet ikunu jistghu ikomplu jghixu hajjithom separatament gialadarba l-konvivenza bejniethom mhijiex aktar possibli. L-appellanti gia kellha erba' snin qabel id-decizjoni appellata (u issa sitt snin) biex tressaq il-provi taghha u din il-Qorti hija konsapevoli ukoll ta' kemm idumu ghaddejjin dawn il-vertenzi hafna drabi minhabba lusingar tal-partijiet biex iressqu l-provi kollha taghhom".*

3. Applikazzjoni tal-Prinċipji Legali għal Każ Odjern:

Il-Qorti hija marbuta permezz tal-Artikolu 55 subinċiż 4 tal-Kodiċi Ċivili li, qabel tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti, hija għandha teżamina u tara jekk xi parti jew oħra tkunx sejra tbati xi preġudizzju mhux proporzjonat b'tali waqfien pendenti l-kawża.

---

[6] Deċiza mill-Qorti tal-Appell nhar il-24 ta' Ottubru 2019.
[7] Deċiza mill-Qorti tal-Appell nhar il-31 ta' Mejju 2019.

Fil-każ odjern, il-Qorti tara illi għat-talba tal-attriċi għall-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti, il-konvenut ma għandu l-ebda oġġezzjoni. Magħdud ma' dan, il-Qorti rat ukoll illi fir-risposta ġuramentata tal-konvenut għar-rikors promotur, il-konvenut qabel illi l-Qorti għandha ixxolji l-komunjoni tal-akkwisti xolta *"izda ghandu jitqies dak illi diga' gie likwidat bejn il-partijiet qabel ma nfethet din il-kawza"*,[8] u *di piu'* fir-rigward tad-disa' talba tal-attriċi dwar l-assenjar tal-*flats* li skont il-konvenut minħabba fihom sar l-imsemmi qbil dwar likwidazzjoni ta' uħud mill-assi, il-konvenut jeċċepixxi illi *"hemm qbil dwar l-ghaxar talba limitatament kif l-appartamenti ghandhom jigu assenjati izda ma hemmx qbil illi l-attrici tigi kkumpensata ghad-differenza tal-valur tal-istess proprjetajiet (ghal ragunijiet li se jigu mogtija fil-kawza)"*.[9] Barra minn hekk, fil-kontro-talba tiegħu stess, il-konvenut jitlob it-terminazzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti, filwaqt li jitlob ukoll dwar kif għandu jsir l-assenjar tal-*flats* u li jiġi kkumpensat għad-differenza fil-valur,[10] għal liema talbiet, l-attriċi fir-risposta tagħha qablet ma' kollox għajr li l-konvenut jingħata differenza fil-valur.[11]

Stabbilit il-premess, il-Qorti tara illi ma hemm l-ebda xkiel sabiex tippronunzja ruħha dwar it-terminazzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti f'dan l-istadju, anzi temmen illi ser tkun ta' benefiċċju għaż-żewġ partijiet. Il-fatt illi qed jiġi allegat li kien hemm xi ftehim jew likwidazzjoni tal-assi, u dan qabel ma ġiet intavolata il-kawża odjerna, il-Qorti tissottolineja illi dan ma għandu x'jaqsam bl-ebda mod mat-talba li għandha quddiemha l-Qorti f'dan l-istadju għat-terminazzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti viġenti bejn il-partijiet. *Se mai*, tali kwistjoni għandha tiġi ppruvata u konsegwentament, jekk ikun il-każ, dan kollu jiġi kkunsidrata fis-sentenza finali.

Għaldaqstant, mill-atti jirriżulta li jekk il-Qorti tilqa' t-talbiet tal-attriċi, ebda mill-partijiet mhu ser isofri xi preġudizzju mhux proporzjonat. Fi kwalunkwe każ, il-Qorti tfakkar illi jekk talba għall-waqfien tar-reġim tal-komunjoni tal-akkwisti tiġi akkolta u b'hekk dan ir-reġim jiġi tterminat matul is-smigħ tal-kawża għall-firda personali, kull parti jibqala' d-dritt li ttella' l-provi rigward l-assi, kemm dawk parafernali u kif ukoll dawk appartenenti lill-komunjoni tal-akkwisti, stante illi *"il-waqfien tal-komunjoni jirreferi ghall-futur u mhux ghal dawk l-assi li diga' dahlu u qedghin fil-komunjoni anke jekk ad insaputa tal-attrici"* u dan kif

[8] Fol. 20 tal-Proċess bin-numru 253/2021 AL.
[9] Fol. 21, *ibid.*
[10] Fol. 24, *ibid.*
[11] Fol. 29, *ibid.*

ġie mgħallem fis-sentenza fl-ismijiet **Desiree Lowell sive Desiree Lowell Borg vs C Lowell**.[12]

In vista tal-premess, il-Qorti ma tarax li ma għandhiex ma tilqax it-talbiet kif dedotti mill-attriċi fir-rikors tagħha tal-20 ta' Diċembru 2022.

DEĊIDE:

GĦALDAQSTANT u fir-rigward tar-rikors odjern, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċċiedi billi tilqa' it-talba tal-attriċi u tordna l-waqfien tal-komunjoni tal-akkwisti eżistenti bejn il-partijiet b'mod immedjat u dana ai termini tal-Artikolu 55 tal-Kodiċi Ċivili, b'dana illi r-reġim matrimonjali li għandu japplika bejn il-partijiet mill-ġurnata li din is-sentenza tgħaddi in ġudikat huwa dak tas-separazzjoni tal-beni; tordna ukoll lir-Reġistratur tal-Qrati sabiex fi żmien ġimgħa minn mindu din is-sentenza preliminari tgħaddi in ġudikat, javża lid-Direttur tar-Registru Pubbliku bl-istess sentenza sabiex ikun jista' jirreġistraha ai termini tal-Artikolu 55 subinċiż 5 tal-Kodiċi Ċivili.

L-ispejjeż ta' din is-sentenza *in parte* jibqgħu riżervati għall-ġudizzju finali.

[12] Deċiza mill-Qorti tal-Appell nhar it-30 ta' Ottubru 2015.